

[Fraenkel.]

vil sige det ærede Medlem, at netop i Spørgsmaal som dette har jeg tidligere været stærkt stemt for Folkeafstemning, netop i de allervigtigste Spørgsmaal. Jeg er det ikke mere, fordi jeg har oplevet Folkeafstemning en Gang under radikalt Regimente, og jeg ved, hvad en Regering, som ikke vil stille sig objektiv under Afstemningen, er i Stand til at stille op, og jeg behøver ikke en Oplevelse til af samme Slags for at blive mindre vel stemt overfor Folkeafstemningen. Men det er altsaa ikke, fordi Princippet eller Tanken i og for sig er mig imod, det er, fordi jeg tænker, at som den radikale Regering gjorde den Gang, saaledes vil en anden Regering gøre en anden Gang, og det vil jeg ikke risikere, allermindst med et Spørgsmaal som dette.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Axel Møller har Ordet for en kort Bemærkning.

Axel Møller: Jeg er fuldkommen enig med det ærede Medlem Hr. Holger Andersen i, at der er ikke Spor af Grund til at aabne Debat om det principielle Spørgsmaal om Neutralitets- og Folkeforbundsforpligtelser.

Jeg har kun en enkelt Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Willesen. Det ærede Medlem begrundede sin ændrede Stilling overfor Spørgsmaalet om, hvorvidt et Forsvar overhovedet har nogen Mening, med de meget ændrede Forhold, der nu forelaa, navnlig Teknikkens Udvikling, og som et særligt Eksempel nævnte det ærede Medlem den kemiske og bakteriologiske Krigsførelse. Naar det ærede Medlem drager dette frem, hvorfor nævner han saa ikke samtidig en Konvention fra 1925, tilblevet paa Folkeforbundets Initiativ, som indeholder Forbud mod kemisk og bakteriologisk Krigsførelse? Den er underskrevet af 28 Stater, deriblandt Stormagterne, og vel er den endnu ikke ratificeret, men det maa dog være udenfor al Tvivl, at ad den Vej og alene ad den Vej maa Kampen mod denne umenneskelige Form for Krigsførelse gaa. Og hvis det ærede Medlem Hr. Willesen vil søge til Afrustning for at undgaa denne Fare, kommer han ogsaa ind i en Blindgade, thi fuldkommen Afrustning vil jo ikke paa nogen Maade hindre, at vi bliver Krigsskueplads ogsaa for Krigsførelse af den Art, her er Tale om, tværtimod, en fuldkommen Afrustning vil efter alle fornøftige Folks Udsagn kun betyde, at Faren for at blive inddraget i Krigen

og blive gjort til Krigsskueplads bliver større.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. P. Munch har Ordet for en kort Bemærkning.

P. Munch: Den Bekymring, det ærede Medlem Hr. Fraenkel har overfor Folkeafstemningen, kan jo ikke gøre sig gældende overfor en Folkeafstemning om denne Sag under den nuværende Regering, hvor den formodede Regeringsindflydelse vil komme til at gaa i samme Retning, som det ærede Medlems Ønsker gaar.

Med Hensyn til det ærede Medlems Udtalelser om det radikale Parti og det 18. Aarhundredes Filosofer tror jeg at turde sige, at jeg er veltilfreds med Sammenligningen. Jeg tror, at det ærede Medlem skal lede langt omkring i Verdenshistorien for at finde Mennesker, der har gennemført et stoltere og dristigere Gennembrud i Menneskehedens Udvikling end det 18. Aarhundredes Tænkere, og jeg tror heller ikke, at det ærede Medlem kan være blind for, at selv om Fornuften spillede en afgørende og meget nyttig Rolle for disse Mennesker, saa forenede de med denne en dyb Følelse, meget stærkere end den, der har givet sig Udslag i mangfoldige Stemningsbevægelser. Og naar man diskuterer Danmarks militære Forhold, tror jeg, der er al mulig Grund til at ønske, at det skal være en forstandig, nøgtern og rolig Bedømmelse af dette Lands Vilkaar og hverken vage eller stærke Stemninger, der skal være afgørende. Jeg tror, at havde Danmarks Holdning i tidligere Tid, navnlig i Tiden forud for 1864, i højere Grad været bestemt af nøgtern Logik end af Stemninger og Selvovurdering, havde dette Lands Historie været gunstigere end nu, og jeg tror, at havde Logik og Fornuft haft mindre Raaderum i 1914 og Dagens Stemninger mere, havde Danmark været ulykkeligere, end det er i dette Øjeblik.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Fraenkel har Ordet for en kort Bemærkning.

Fraenkel: Ja, til visse kan det ærede Medlem være vel tilfreds med Sammenstillingen med det 18de Aarhundredes Filosofer. Jeg brugte den jo heller ikke, for at det ærede Medlem skulde være utilfreds, jeg vidste alt for godt, hvorledes han vilde opfatte den, men jeg skal nu alligevel minde om, at de Idéer, der den Gang blev kæmpet for, nu er Allemandseje og